

іншої кореспонденції зниклої особи; освідування осіб, які мають злочинні зв'язки і останній час підтримували взаємовідносини із зниклою особою та їх допит; освідування осіб, які мали відношення до втрати зниклою особою майнових чи інших прав та їх допит; освідування осіб, які придбали житло, автомобіль зниклого напередодні його зникнення та їх допит; пред'явлення для впізнання близьким родичам документів, речей, предметів зниклої особи; доручення оперативним працівникам в порядку статті 246 КПК про проведення негласних слідчих (розшукових) дій та встановлення місця перебування зниклої особи, трупа.

У ситуації, коли труп безвісно зниклої особи знайдено слідчому необхідно здійснити низку невідкладних слідчих дій:

– огляд місця виявлення невпізаного трупа (частин тіла) за участю спеціалістів: судового медика, криміналіста, кінолога, біолога та інших;

- пред'явлення для впізнання трупа близьким родичам зниклої особи ;
- пред'явлення для впізнання одягу близьким родичам зниклої особи ;
- призначення комплексної медико-криміналістичної експертизи трупа;
- призначення комплексної портретно-антропологічної експертизи;
- призначення портретно-ідентифікаційної експертизи;
- призначення експертизи слідів мікрочастинок;
- призначення судово-біологічної експертизи та інших.

Слід зазначити, що результати експертних досліджень містять важливу доказову інформацію про особу безвісти зниклого. Досвід сучасної експертної практики дозволяє одержати висновки дактилоскопічної експертизи (для порівняння дактилоскопічних карт, знятих із трупа й особи, яка безвісно зникла, котрі, вірогідно, є однією і тією ж особою); висновки криміналістичної експертизи для ідентифікації одягу, інших предметів, знайдених на трупі, за їх фотознімками; висновки комплексної судово-медичної і фізико-технічної експертизи; висновки молекулярно-генетичної експертизи; висновки медико-криміналістичної експертизи черепа.

Вважаємо, що застосування в експертній і криміналістичній діяльності сучасного методу генетичної ідентифікації є актуальним і необхідним для встановлення особи безвісти зниклої. Висновки молекулярно-генетичної, криміналістичної експертизи черепа мають доказове значення для розслідування вбивства чи іншої кримінальної події відносно особи безвісти зниклої.

Одержано 31.10.2019

УДК 342.6

Володимир Валерійович КОРНІЄНКО,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,

доцент кафедри поліцейської діяльності та публічного

адміністрування факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-7338-0794>

ЗАХИСТ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ

Під час реформування системи Міністерства внутрішніх справ України виняткове значення мають проблемні аспекти захисту прав і свобод людини і громадянина.

Яскраво підтверджують наведену тезу відповідні норми чинної Конституції України:

«Стаття 21. Усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними...

Стаття 23. Кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості...

Стаття 27. Кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя.

Обов'язок держави – захищати життя людини...

Стаття 28. Кожен має право на повагу до його гідності...

Стаття 29. Кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність...

Стаття 29. Кожному гарантується недоторканність житла...

Стаття 32. Ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя...

Стаття 33. Кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України...» [1] та багато інших.

Наукові дослідження присвячені вивченню проблематики щодо захисту загальнолюдських цінностей в праві завжди займали і продовжують займати пріоритетні позиції в правовій науці з поміж інших.

Огляд матеріалу, котрий складає предмет дослідження вчених-юристів, а також представників практичної сфери діяльності юриспруденції, дозволяє стверджувати, що основні права та свободи людини вивчено досить детально і всебічно.

Протягом останніх десятиліть вийшли друком сотні наукових робіт, на сторінках яких можна знайти розгляд різноманітних аспектів одного предмету, котрим є загальнолюдські цінності, як елемент основних прав людини. Але

враховуючи незавершеність реформування системи МВС України, і, зокрема, Національної поліції, захист основних прав людини в поліцейській діяльності потребує нових поглядів на означену проблематику.

Зважаючи на це необхідно передусім з'ясувати сутність загальнолюдських цінностей, як елементу основних прав людини.

Загальнолюдські цінності, як елемент природних прав людини є первинними у порівнянні з позитивним правом, а покликанням права, встановленого державою (тобто позитивного права) є конкретизація природних прав з метою якомога повнішої їх реалізації. Саме через те, що загальнолюдські цінності втілені у основних правах людини, останні мають виняткове значення і потребують особливої охорони з боку держави. Як раз тут і простежується неабияка роль органів Національної поліції України.

Первинність природних прав людини в цілому не є дискусійним або неоднозначним питанням, але не можна говорити про абсолютну єдність в поглядах відносно виокремлення найголовніших із цих прав, які є фундаментом і природного і позитивного права, проте в юридичній науці аксіоматичною вважається точка зору стосовно існування в структурі системи права загальнолюдських цінностей у вигляді загальних принципів права.

Неодноразово українські вчені-юристи у своїх працях давали як визначення та ознаки, так і перелік принципів права, що закріплюють загальнолюдські цінності і на яких будується в демократичній правовій державі вся система права. З числа таких наукових праць доцільно згадати роботу С.Погребняка «Основоположні принципи права (змістовна характеристика)». Також, Т. Фулей, у науковій статті «Загальнолюдські (загальноцивілізаційні) принципи права: деякі теоретичні аспекти», зосереджує увагу на загальнолюдських цінностях, закріплених у діючому праві на рівні принципів. Звісно ж ані ідеї згаданих авторів, ані будь-яких інших не характеризуються односторонністю стосовно переліку цінностей, які слід вважати головними. Не можна, також, говорити і про єдність у баченні провідних принципів права, котрі відображають ці загальносоціальні цінності.

Перш ніж вести мову відносно фундаментальних правових принципів необхідно визначити перелік загальнолюдських цінностей, які одночасно являють собою найвищі правові цінності. Різні вчені пропонують свої, і частіше всього неоднозначні, а інколи й суперечливі думки щодо цього питання. Але, аналіз різних позицій вчених дозволяє виділити загальне у більшості з існуючих точок зору. Відтак, загальнолюдськими цінностями в праві, безперечно є справедливість, рівність, свобода та гуманізм.

Отже, наріжним каменем у реформуванні системи МВС України, а зокрема подальшого наближення Національної поліції України до європейських стандартів, є обов'язкове врахування всіх аспектів захисту справедливості, рівності, свободи та гуманізму.

Розглядаючи основні тенденції реформування МВС України, не можна не погодитись з думкою про те, що «найголовніші етапи реформи системи органів внутрішніх справ вже в історії – відокремлення Національної поліції від МВС (деполітизація), запуск патрульної поліції, переатестація працівників поліції» [2, с. 14], але разом з тим, «існує ціла низка документів у сфері державної політики, які стосуються реформи поліції, однак жоден не містить конкретики – чітких строків і заходів, інструментів для вимірювання прогресу чи ефективності реформ» [2, с. 15]. Виходячи з цього слід констатувати потребу вдосконалення діяльності (у контексті реформи) єдиного в своєму роді підрозділу Національної поліції України – Управління забезпечення прав людини, яке функціонує на рівні апарату Національної поліції, а також представлене на рівні ГУНП в областях [3]. Говорячи про вдосконалення, мається на увазі розширення кола завдань Управління забезпечення прав людини, яке на сьогоднішній день, виходячи з інформації, розміщеної на офіційному сайті Національної поліції, вичерпано лише наступними завданнями:

«– Забезпечення контролю за дотриманням прав і свобод людини поліцейськими, державними службовцями та іншими працівниками під час надання поліцейських послуг.

– Здійснення організаційного забезпечення діяльності та контролю за роботою ізоляторів тимчасового тримання.

– Організація взаємодії органів (підрозділів) поліції з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, іноземними (міжнародними) організаціями з питань дотримання рівних прав та можливостей жінок та чоловіків» [3].

Вбачається, що до завдань повинно бути включено у більш конкретизованому вигляді здійснення контролю за захистом національною поліцією таких цінностей, як справедливість, рівність, свобода та гуманізм. При цьому до функцій Управління забезпечення прав людини доцільно було б віднести моніторинг діяльності органів та підрозділів Національної поліції України на предмет додержання вимог справедливості, рівності, свободи та гуманізму, а також підготовку розширених аналітичних звітів за результатами такого моніторингу.

Крім того, потребує розширення зміст однієї з функцій Управління забезпечення прав людини, яку сформульовано наступним чином: «координація взаємодії органів (підрозділів) поліції з органами державної виконавчої влади, міжнародними та національними неурядовими організаціями з питань забезпечення прав і свобод людини» [3].

При цьому слід враховувати наступні «загальні принципи громадського моніторингу:

- добровільність участі;
- незалежність від органів влади;
- комплексність висвітлення проблем;
- доступність процесу та результатів для всіх бажаючих;

- об'єктивність;
- обґрунтованість і доказовість результатів;
- відкритість всіх етапів моніторингу;
- публічність дій;
- громадянська активність учасників» [4, с. 61].

Також при розширенні функцій Управління забезпечення прав людини необхідно мати на увазі, що «суб'єкти громадського контролю можуть здійснювати контроль в найрізноманітніші способи, що не мають виходити за рамки закону, використовуючи один чи кілька інструментів контролю, постійно чи тимчасово, публічно чи особливо не афішуючи свою діяльність, що залежить від конкретних цілей та завдань, поставлених перед суб'єктом» [4, с. 61].

Висновок. Виходячи з виняткової значущості загальнолюдських цінностей в праві, відображених у фундаментальних цивілізаційних принципах права та закріплених на конституційному рівні, подальше реформування системи МВС України в цілому, а також діяльність Національної поліції слід спрямовувати у руслі підвищення рівня захищеності сукупності прав, що розкриваються у змісті категорій «справедливість, рівність, свобода та гуманізм».

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 21.02.2019 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254k/96-vr> (дата звернення: 17.10.2019).
2. Баглай С. В., Каменєв М. В., Крапивін Є. О., Юрчик І.В. Права людини в діяльності української поліції – 2017. Аналітичний звіт / заг. ред. Крапивіна Є. О. Київ: Софія-А, 2018. 208 с. URL: http://umdp.info/wp-content/uploads/2018/06/PL_2017_text.pdf (дата звернення: 17.10.2019).
3. Управління забезпечення прав людини // Національна поліція : офіц. сайт. URL: <https://www.npu.gov.ua/about/struktura/struktura/upravlinnya-zabezpechennya-prav-lyudini.html> (дата звернення: 17.10.2019).
4. Делеменчук О., Кобзін Д., Матвійчук О., Москалюк О. та ін. Права людини в діяльності поліції : практ. посіб. 2016. 79 с. URL: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/12804.pdf> (дата звернення: 17.10.2019).

Одержано 28.10.2019

УДК 347.73

Дар'я Вікторівна КОРОБЦОВА,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-4753-7433>

ДОСТАТНІСТЬ БЮДЖЕТНОГО ФІНАНСУВАННЯ ЗАГАЛЬНОСУСПІЛЬНИХ ПОТРЕБ

Принцип доступності до загальносуспільних потреб та достатності їх бюджетного фінансування визначає, що бюджетна система у країні повинна бути побудована таким чином, щоб державні та місцеві бюджети були не тільки рівними у правовому відношенні стосовно бюджетних повноважень задіяних суб'єктів, а і враховували особливості відповідних адміністративних територій стосовно природних, трудових, фінансових, матеріальних ресурсів. Відповідно до Конституції України, кожен громадянин України має право на достатнє харчування, одяг, житло, медичне обслуговування, безпечне довкілля і якість харчових продуктів (ст. 48–53 Конституції України). Держава повинна забезпечувати доступність громадян до освіти і дбає про розвиток фізичної культури та спорту, забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя. Щоб ці соціальні послуги, які гарантуються Основним Законом, були доступними, необхідне відповідне фінансування з державного та місцевих бюджетів. У майбутньому пропонується закріпити на рівні громади види соціальних послуг, які повинні фінансуватися за рахунок коштів державного бюджету і бути розподілені в залежності від кількості мешканців території, на якій вони надаються.

Відповідно до проєкту адміністративно-територіальної реформи, за рахунок коштів держави органи державної влади будуть надавати наступні послуги:

- соціальна допомога через територіальні центри у громадах;
- адміністративні послуги через центри їх надання;
- управління школами та дитячими садками;
- первинна медична допомога;
- утримання та організація роботи клубів, будинків культури, бібліотек, стадіонів, спортивних майданчиків;
- виплата пенсій, субсидій, забезпечення пільгами;
- казначейське обслуговування;
- контроль санітарного та епізоотичного стану;
- реєстрація актів цивільного стану [1].

Стабільність фінансування цих послуг та інших загальносуспільних потреб повинна забезпечуватися плануванням коштів у фіксованому процентному відношенні до кількості мешканців, які отримують ці послуги на даній території. У чинному БКУ передбачено при плануванні бюджету застосовувати фінансовий норматив бюджетної